

23.43x31.42	1/3	עמוד 57	המודיע - תוספת	19/10/2018	65613231-7
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

מחנה הקיסר ברחוב הנביאים

1. הביקור הגרנדיזי והזיוף ההיסטורי

מסע וילהלם השני לארץ ישראל לפני 120 שנים. היאכטה המלכותית של הקייזר וילהלם השני. אחד המלכים הפחות נכונים באירופה של שלהי המאה ה-19, יצאה בדרכה אל המזרח התיכון שבשליטת "האדם החולה" על הבוספורוס, כפי שכונתה האימפריה העות'מאנית בשנותיה האחרונות.

הנצרות, ובמיוחד של הכנסייה הפרוטסטנטית, וכן לעודד את המתיישבים הנוצרים והיהודים בארץ ישראל. בשלהי המאה ה-19, כאשר התמנה וילהלם השני לקיסר גרמניה, היה הרייך הגרמני שרוי במשבר שמקורו במעבר ממשק אגררי למדינה מתועשת, כחלק מהמהפכה התעשייתית. באותה תקופה היו בארץ ישראל כמה אלפי זרים ממוצא אירופי (כחלק מהסכמי הקפיטולציה), כמחצית מהם ממוצא גרמני. המתיישבים הגרמנים באו לארץ ישראל ממניעים דתיים נוצריים, כדוגמת הטמפלרים, או

מסעו של קיסר גרמניה, וילהלם השני, לארץ ישראל באוקטובר-נובמבר 1898 היה נקודת ציון בולטת בתולדות ארץ ישראל בתקופה העות'מאנית.

במהלך המסע, שנמשך מ-11 אוקטובר עד 26 נובמבר 1898, ביקר הקיסר בערים קונסטנטינופול, חיפה, יפו, ירושלים וביירות, כולן תחת שלטון האימפריה העות'מאנית. וילהלם השני ביקש לחזק את יציבותו של השלטון העות'מאני, שנחלש בעקבות המשבר בבלקן ב-1877-1878, לתמוך במעמדה של

רחוב יפו מקושט ומעוט

ממניעים ציוניים (במקרה של מתיישבים יהודיים), ונהנו בארץ ישראל מחסותו של הרייך הגרמני. הביקור היה בתקופה שבה ארץ ישראל והאימפריה העות'מאנית בכללותה נפתחו להשפעות חיצוניות. באותה תקופה התחולל בארץ ישראל מאבק כוחות בין המעצמות הקולוניאליסטיות, בפרט בין צרפת, בריטניה ורוסיה. ביקורם של בני משפחות מלוכה ממעצמות אחרות כללו את:

ביקורו של אדוארד השביעי, שהיה אז נסיך מוויילס ולימים מלך בריטניה, שהתקיים ב-1862.

ביקורו של קיסר אוסטרו-הונגריה פרנץ יוזף הראשון בארץ ב-9 נובמבר 1869, לכבוד פתיחת תעלת סואץ, שהתקיימה ב-16 נובמבר, ובמהלכו חנך את האכסניה האוסטרית ברובע המוסלמי שבעיר העתיקה.

ביקורו של הדוכס הגדול ניקולאי, אחיו של הצאר אלכסנדר השני, ב-1872, למטרות נוצריות.

בדרכו לארץ ישראל ביקר הקיסר אצל "הסולטאן האדום" עבדול חמיד השני (שכונה כך בשל הטבח בארמנים) בקונסטנטינופול, במטרה לבסס את היחסים שבין שתי המדינות. העיתונות הצרפתית סברה, שוילהלם מבקש לפגוע במסורת החסות הצרפתית על מוסדות הדת הקתוליים בארץ הקודש ועל המאמינים הקתוליים בה, בני כל הלאומים. במסעו זה ליווה אותו הגרף אברהם פון מילינר, אשר שימש כמומחה לענייני המזרח התיכון.

ההכנות בארץ בכלל ובירושלים בפרט היו נרחבות ועמדו בסימן התחדשות ונקיון בממדים שהארץ לא ידעה כמותם במשך כל תקופת השלטון העות'מאני עד אותה עת. יועץ הבניה לעייריית ירושלים, קונרד שיק, כתב דו"ח מפורט בקשר להיערכות זו. ההיערכות החלה כבר בראשית קיץ 1898. הובאו מרכבות חדשות וסוסים מקושטא. הוכשרה הדרך בין חיפה ליפו למעבר מרכבות סוסים באמצעות גישור ארבעה מעברי מים. נמתח קו טלגרף מירושלים אל יריחו, כדי לשמור על קשר רציף עם אירופה, אך מפני שהקיסר לא הגיע ליריחו, נותר הקו ללא שימוש.

אלא שהסולטאן עבדול חמיד השני, שהיה לו פחד מן החשמל, אשר גרם לו לאסור שימוש כחשמל בכל רחבי האימפריה העות'מאנית, התנגד לכמה מהתוכניות בתקיפות וגרם לפמליה לשנות תוכניות.

הציפיה לביקור הקיסר בארץ עוררה התרגשות רבה. יפו וחיפה התחרו זו בזו באירוח של משלחת הקיסר בעת שהיה בתחומן. לאחר מסע השתדלות ניתן הכסף והחלו עבודות הבניה. תכנון המזח נמסר לידי גוטליב שומאכר, ארכיטקט המחוז, בן המושבה הגרמנית בעיר. בניית המזח העלתה שוב את המחלוקת עם נתיניה הצרפתיים של העיר, שטענו שהבניה מיותרת מאחר שכבר היו מזחים נוספים. במזח זה, שאורכו היה 85 מטר ורוחבו 6 מטרים, הותקן גרם מדרגות. עקב מגבלה שהיתה לקיסר במקלעת זורעו, היה צורך שהסירה שתשיט את הקיסר ורעייתו תוכל להיקשר בדיוק בגובה המתאים.

בזמן שהותו בארץ ישראל, היה הקיסר אורחה של חברת הנסיעות 'תומאס קוק'. מחנה הפמליה כלל 26 אוהלי שנה, שישה אוהלי-טרקלין גדולים מאוד, מטבחים ניידים, 500 פדרות, וטבחים, מלצרים, משרתים ונושאי-מים.

מערכות אספקת המים לירושלים שופרו ושופצו לקראת הביקור, דבר שלא נעשה במאות השנים שקדמו לביקור. נמתח קו טלגרף הישר אל אוהלו של הקיסר, שהוקם במחנה מגודר בשדה ברחוב הנביאים (במקום שבו ניצב כיום בית ספר 'אורט'). עבור מחנה הקיסר הוכנו בגרמניה מבני עץ מיוחדים שנועדו לשמש חדרי שינה, אולם קריאה וחדרי אוכל, אך בפועל השתכנה הפמליה באוהלים.

65613246-3	19/10/2018	המודיע - חוספת	עמוד 58	2/3	24.43x31.22
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

הגשר שהוקם ברחוב הנביאים

וילהלם השני במדי שרד

2. היהודים קיבלו את הקיסר בשני ראשים

הן מגרמניה והן מארה"כ הגיעו לקהילה היהודית בירושלים. לשתי עדותיה ולשני הרבנים, הראשול"צ רבי יעקב שאול אלישר ורבי שמואל סלנט, מברקים וחופים ממוסדות יהודיים. בדרישה לקבל את הקיסר בכבוד רב

הודות לפרסום שניתן לביקור כמה חודשים מראש, יכולים היו גם השלטונות הטורקיים וגם האוכלוסיה בארץ ישראל להתכונן היטב לביקור. פרסום זה ניתן בכוונה תחילה, שכן פמלייתו של הקיסר, ואולי הקיסר עצמו, היו מעונינים בקבלות פנים מפוארות להגדיל כבודם ולהאדירם, ואכן, נעשו הכנות בקנה מידה רבתי. את קבלת הפנים ערכו לקיסר ברחוב יפו, כיום פינת רחוב אבן ישראל, הקימו 'שער כבוד' ושתי סוכות בצידו הדרך. שתיהן קושטו בפרוכיות מרוקמות חוטי כסף וזהב — סוכה אחת לראשי הספרדים וסוכה שניה לראשי האשכנזים. יהודי ירושלים לבשו חג.

שלושים צעירים יהודיים, בני אוסטריה-הונגריה, נבחרו במיוחד. הלבישום תלבושת חגיגית זהה. על גבם ועל ידם השמאלית הונח בד בצבע הדגל האוסטרי וחרב לירכם, והרכיבום על סוסים לבנים. הרבנים הראשיים יצאו לקראת הקיסר, וספרי תורה בדיהם. תלמידים של בתי הספר 'למל' ו'דודרש ציון' עמדו משני צידי הרחוב. כאשר הקיסר ומלוויו הגיעו ליד שער הכבוד פתחו כולם ב"שיר ציון", שחובר במיוחד לרגל מאורע זה על ידי ר' יואל משה סלומון.

הקיסר התפעל מקבלת הפנים הנאה, ביקר בבתי כנסת ובמוסדות יהודיים אחרים ותרם סכומים ניכרים, ואף כיבד באות כבוד מיוחד ונעלה את החכם באשי רבי אברהם אשכנזי, את הבאנקיר ר' יעקב ואלירו ואת הרופא ד"ר לונדון מבית החולים על שם רוטשילד. אגב, בנו, ר' חיים אהרן ואלירו, יליד ירושלים, עמד משנת תרל"ו בראש הבנק המשפחתי הנודע, שיסד בתר"ח אביו, ר' יעקב. חיים אהרן היה מראשי היישוב היהודי ועמד בראש העדה הספרדית, וכן מילא תפקידים ייצוגיים שונים כלפי השלטונות והקונסוליות. מעמדו רב ההשפעה נוצר לא במעט בזכות הבנק, ששימש מכשיר כספי מרכזי לעניני היישוב ולהעברת כספי התמיכות מחוץ לארץ, וכן קיים קשרים חשובים עם בנקים בחו"ל. כשביקר בארץ בשנת תרכ"ט הקיסר פראנץ יוזף — לרגל השתתפותו בחנוכת תעלת סואץ — סיפק ואלירו לקיסר את כל צרכיו הכספיים, לפי הוראת בנק רוטשילד שבווינה. כן עשה גם בעת ביקורו של נסיך-הכתר רודולף, ובזכות זו קיבל עתה את אות-הכבוד, ובשלב מאוחר יותר ביקש גם חסות אוסטריה. היה גם במשך

כמה שנים חבר מועצת המחוז, וכן היה חבר בבתי דין קונסולאריים.

מסתבר, כי אלמלא אותה תעלת סואץ ואותו ביקור, שנים רבות היו עוברות, עד שכביש ירושלים-יפו היה נסלל, עד ששומרים היו עומדים בדרך יפו, ועד שהיו מתקינים פנסיילוקס בכל פינות העיר.

למן אותו ביקור, נתחזק רגש הבטחון בקרב יהודי ירושלים.

3. תרומות הקיסר

מאות פועלים נשלחו לכל השכונות ולכל הסמטאות המלוכלכות והמזוהמות, ומאות "שאווישים" (משגיחים) נשלחו, כדי להשגיח על מאות הפועלים. שינקו ויסירו כל זוהמה ולכלוך. אשפת דורות הורחקה אז מן הטיה אחרי כן הותקנו מאוחות בכל קרן רחוב ובכל פרשת-רחובות פנסי לוקס הורדו והועלו בטווח חבלים מיוחדים

ההכנות לביקורו של הקיסר היו ללא תקדים. חמישה חודשים לפני תאריך בואו, כבר החלה העיר בהכנות. מערכת מקיפה של נקיון ותיקונים השביחה את העיר, ונסללו בה דרכים ורחובות לרוב. כה גדול היה היקף ההכנות, עד כי הובאו פועלים ממצרים כדי לסייע בהשלמתן.

ולא זו בלבד, אלא שלראשונה מזה ארבע מאות שנה, נפרצו חומות העיר, בכוונה תחילה. היה זה כדי לאפשר לקיסר להיכנס לעיר העתיקה ברכיבה על סוס. בדרך כלל נשמרה זכות זו, על פי החוק הטורקי, רק לאזרחי הממלכה. אולם, כשהקיסר עמד על כך, הגיעו לפשרה, על פיה יפרצו פירצה בחומה, ליד שער יפו. היתה זו החומה הנמוכה המגשרת על התעלה העמוקה שהקיפה את מגדל דוד.

על כן מילאו את התעלה שמחוץ לעיר העתיקה, וכתוצאה מכך, מבחינה טכנית, לא תהיה כניסתו של הקיסר דרך אחד משערי העיר הקיימים. בחלוף הימים הנוראים, הורגשה באוויר ציפיה נרגשת לקראת הביקור המלכותי הקרב ובא.

ראשית, העבירה ממשלת קושטא את ה"פחה" הזקן של מחוז ירושלים למשרה מכובדת אחרת ומינתה במקומו מושל חדש, אדם צעיר מאנשי לשכתו הפרטית של השולטן עבדול-חמיד השני (שהורד מכסאו בשנת תרס"ט על ידי "הטורקים הצעירים").

אך עיקר העזתו של המושל היה בהוראתו להרוס חלק מהחומה העתיקה ולפרוץ דרך אל העיר העתיקה, למען יוכלו הקיסר ופמלייתו להיכנס העירה במרכבתם המלכותית (הקיסר עצמו העדיף להיכנס לעיר העתיקה רכוב על סוס לבן ויחד אתו רכבו על סוסים הקצינים הטורקיים והגרמנים בני לווייתו ובראשם פון-בילוב, הקאנצלר של ה"רייך" הגרמני).

פעולה זו של הריסת חלק מהחומה עוררה התנגדות חריפה מצד אנשי-הדת המוסלמיים, אולם המושל לא שעה למחאתם וגם לא לאזהרתם כי ייענש מן השמים. גם בעיני יהודים רבים לא ישרה פעולה זו מטעמים מובנים, שכן היו כאלו שלא יצאו כלל מחוץ לחומות העיר כל ימי שהותם בירושלים עד יום פטירתם. כיצד ינהגו לאחר הסרת המחיצה — ולו גם בחלק קטן — בין העיר העתיקה, שרק בה ראו את עיר הקודש, ובין העיר החדשה? אלא שהרבנים הם שהרגיעו את הרוחות, בדברי חז"ל — "מלך פורץ גדר".

בקשר להריסת חלק זה של החומה העתיקה, נכתב אז בידי הכתב בירושלים של העיתון היומי העברי "המליץ" בפטרבורג:

"חומת ירושלים נפרצה והעיר נפתחה לרווחה על יד שער יפו. דרך חדשה, ישרה ורחבה תחבר את ירושלים החדשה אל העיר הקדמונית וקול שוט וקול אופן יישמע ברחובותינו בהשתקשק הרכב בעיר פנימה. ובכל זאת לא נעים לבני ירושלים רגע ראותם בהינף הגרון על טור האבנים בחלקי החומה, שבין מגדל דוד לשער יפו, לקרקר קיר ולנפץ אבניו ככלי אין חפץ בו".

התושבים היהודים — שבאותו זמן מנה היישוב למעלה משלושים אלף נפש — מינו ועדה בת עשרה חברים — מחציתם ספרדים ומחציתם אשכנזים — כדי לתכנן את קבלת הפנים שתערוך הקהילה היהודית לקיסר.

המושל הנמרץ ציוה מיד לתקן דרכים ולסלול כבישים חדשים בעיר ובסביבותיה. בקרבת בית הקונסוליה הגרמנית, כיום ברחוב הנביאים, הוכשר, כאמור, מגרש רחב ידיים, שם הוקם מחנה הקיסר ופמלייתו.

בני כל אחת מהדתות השונות הכינו "שער" חגיגי, דרכו יוכל הקיסר לעבור בהתקרבו לחומות העיר העתיקה. מעל לקשת המעוטרת פרחים שהכינו בני הקהילה היהודית, נכתב כעברית ובגרמנית: "ברוך הבא בשם ה' ברכנוכם מבית ה'". השער עוטר ברימוני כסף של ספרי תורה, ומשני צידיו השתלשלו כורלותנות ארוכים הפרוכות הרקומות של ארונות הקודש. שתי במות היו משני צידיו של השער, האחת לשני הרבנים הראשיים, והשניה עבור רבנים וראשי הציבור.

תיקוני הדרכים והרחבתם היו לברכה לתושבי ירושלים. כשם שגם נשמה לרווחה, כאשר נסלל הכביש מיפו לירושלים לכבוד ביקורו של פראנץ יוזף, קיסר אוסטריה-הונגריה, בשנת תרכ"ט. לכבודו של וילהלם קיסר נסללו כבישי גישה טובים להר הזיתים ולהר הצופים. כן הותקנו קווי טלגרף ליריחו ולמחנה הקיסר.

23.81x31.96	3/3	59	עמוד	המודיע - חוספת	19/10/2018	65613267-6
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790						

5. הגרי"ח זוננפלד לא השתתף בקבלת הפנים

כל אנשי היישוב השתתפו בטקס, החל במבוגרים וכלה בפעוטות אולם, היה אדם אחד שסרב להצטרף. היה זה רבי יוסף חיים זוננפלד, שנשאר בביתו באותה שבת

כאשר נתבקש להסביר את פשר הדבר אמר כך: הגאון מוילנא אומר, שהגרמנים הם מזרע עמלק. כשחז"ל הורו לנו לצאת ולראות את פניו של מלך, אפילו מאומות העולם, ולברך על כך ברכה, הם לא התכוונו למלכים כגון זה. ראיה מפוכחת זו, של רבה לעתיד של ירושלים, שיקפה את הסערה הפנימית שהתחוללה בשערי עיר הקודש. בעיצומו של היום הקדוש ביותר בשבוע, מגיע לעיר ברוב טקס אדם מגזע עמלק, רכוב על סוס.

בתוכנית ביקוריו של וילהלם קיסר, נכלל גם ביקור בכותל המערבי, אך ביקור זה נשמט ברגע האחרון "כי הדרך אל הכותל לא התאימה לדרישות ההיגייניות", כפי שהצטט אחר כך גראף מירבך, מנהל טקסי קבלות הפנים מטעם הקיסר. ואפרים כהן מעיר בצדק: "לו עוררו המאשראים הגרמניים את תשומת לב הממשלה הטורקית בעוד מועד, כי עתה היתה גם הדרך אל הכותל המערבי מתוקנת ומוכנה בלי כל פקפוק. אבל הרי הכותל המערבי רק מקום קדוש ליהודים הוא".

עם כל תפארתו והדרתו, לא נרשם ביקור זה בדברי הימים כנקודת מפנה ליהודים או כנקודת שיא לקיסר. יהודי ירושלים נותרו באותו מצב קשה, וגם תמיכתו של הקיסר בהצעתו של הרצל לא הרשימה את הסולטן בקושטא. יתר על כן, הסולטן עבדול חאמיד הגיש לקיסר במתנה שטח אדמה יקר על הר ציון, ועל אתר העניק אותו וילהלם לכנסיה הקתולית. כעבור כמה שנים נבנה במקום המגדור הענק דורמיציון, סממן מעיק נוסף של הגלות. עוד זמן רב לאחר שוב וילהלם קיסר ופמלייתו הגדולה לארצם, הדהד ביקור זה בקרב האוכלוסיה הארצישראלית, בייחוד האוכלוסיה היהודית, אבל כאמור תוצאה ממשית אחת היתה לביקור זה: הידוק הברית בין גרמניה לטורקיה, לפי סיסמת הגרמנים אז "דראנג נאך אוסטן" (ותירה מזרתה). דבר שהביא לכך, כי עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה, 15 שנה לאחר ביקור זה, הצטרפה טורקיה לצד גרמניה ושתייה נחלו מפלה, שגרמה להדחת הקיסר וילהלם והסולטן הטורקי.

ועמוק יותר בהיסטוריוגרפיה היישובית, משום שבזמנו כבר היו כלי-תקשורת (עיתונות ומברקה) מפותחים במידה ניכרת וניתן לביקור פרסום רב.

מסתבר שהביקור לא קידם את הענין הציוני, ואחת הסיבות לכך היא פגישתו של הקיסר עם הסולטן הטורקי בקונסטנטינופול (איסטנבול) בדרך לישראל. וילהלם השני היה אנטישמי פרו-ציוני. על הדו"ח שקיבל על אודות כינוס הקונגרס הציוני הראשון בבאזל, ב-1897, רשם: "אני בהחלט מסכים שהיהודונים יגזרו לפלשתינה". הוא כל כך התלהב מן הרעיון, עד אשר החליט כי בביקורו בירושלים, במהלך פגישתו עם הרצל, יכריז על עצמו כפטרון היהודים החיים בארץ.

הביקור נחשב בארץ לארוע היסטורי, והתמונה של הקיסר המגדור, יושב על סוסו ומשוחח ממרום אוכפו עם הרצל המסיר את כובעו לכבודו, נקבעה לנצח בספרי ההיסטוריה. הוא ברח את הקיסר וביקש ממנו, בשם יהדות העולם, לפעול למענם אצל הסולטן. הוא הסכים, שהעם היהודי זקוק לארץ מולדת משלו, ופלשתינה היא המקום הטוב ביותר עבורו בהיותו בעל זכות-מלידה עליה.

והבזיון ההיסטורי התגלה בתמונה המוכרת כל כך, של הקיסר והרצל בפתח בית הספר החקלאי מקוה ישראל, שלא היתה אותנטית. דוד וולפסון, איש עסקים יהודי שהעריך את הרצל ולימים ירש אותו בתפקידו והעניק את שמו לרחובות רבים בערים, לא היה צלם מקצועי והתרגש מאוד לראות את הקיסר, וכשהאחרון דיבר אל הרצל מסוסו צילם אותו בלי שהרצל נכנס לתמונה. וולפסון לקח את הרצל ליפו הסמוכה וצילם אותו על גג בית, כאשר כובעו בידו והוא מביט אל השמים הרגילים. אחר כך הצליח לעשות פוטאמונטאז' ולגרסם לרבים להאמין כי השניים באמת צולמו יחדיו.

ברכות מאת הקהילות בירושלים

נחזור לרבנים הראשיים בטקס, ה"ראשון לציון" הרב אלישר, ברח את הקיסר את הברכה המסורתית למלכים ("שחלק מכוודו לבשר ודם") ורבי שמואל סלנט הגיש לקיסר מתנת היישוב העברי, תיק עשוי כסף ובו ברכה כתובה על קלף עברית וגרמנית. תיק זה היה עשוי במתכונת תיקי התורה הספרדיים ובטעם האמנות העתיקה.

הראשון לציון, רבי יעקב שאול אלישר, צעד קדימה, קד קידה ונשא דברי ברכה בעברית. אחר כך עשה כמוהו רבי שמואל סלנט, והגיש לקיסר, בשם הקהילה, מגילה מעוטרת. הקיסר וילהלם התרגש, והזכיר את ביקורו של הקיסר פראנץ יוזף בירושלים, שלושים שנה קודם לכן, בו זכה לקבלת פנים מרשימה מאת הקהילה היהודית, בדומה לקבלת הפנים הנוכחית.

כפי שמספר אפרים כהן-רייס ב"מזכרונות איש ירושלים", עשה תיק זה רושם רב, כי ההופמאראשאל של הקיסרית צויה למסור לו (כלומר לכותב, אפרים רייס) על ידי הקונסול הגרמני פון-טישנדרוף, ש"גם היא, הקיסרית, היתה רוצה לקבל תיק כזה ולו גם קטן מן המוגש לקיסר". הקיסרית ידועה היתה באי-חיבתה ליהודים, אולם הקהילה העברית הענייה של ירושלים מיהרה להיענות לבקשה ובטרם עובה פמליית הקיסר את העיר, בה שהתה כשבוע ימים, הוגש לה תיק דומה ובו שיר עברי (כתרגום גרמני), ששרו לכבודם תלמידי בית ספר 'למל' על יד שער הכבוד.

וילהלם קיסר הביא עמו, כפי שאמרו אז ליצני העיר, סל מלא אותות-כבוד לחלוקה, וגם כמה מנכבדי העדה היהודית היו בין מקבלי אותות אלה. אחד עלה למקבלו בחיי בתו. אימעיליביי חומייני נתכבד בתואר חשוב, וגדולה השמחה בבית ובמשפחה. בתו הצעירה עלתה בלילה על הגג לחגוג את המאורע ביוקוקי אש; האש אחזה בכגדיה והיא קיפחה את חייה.

אז מה בכל זאת נשאר? הטורקים הבטיחו להקים בית חולים על שם אגוסטוס ויקטוריה, רעיית הקיסר, ומימשו את הבטחתם כמה שנים מאוחר יותר, ואילו רחובות ירושלים הוארו בחשמל, על פי אישור מיוחד של הסולטן הפחדן. וגם השער החדש בחומת העיר העתיקה עדיין קיים.

6. הזיוף ההיסטורי

התעניינות רבה היתה סביב ביקורו של וילהלם קיסר, בייחוד בין יהודי העולם. הסיבה לכך היא, כפי שיש לשער, משום שביקור זה עורר את תקוותם של ד"ר הרצל ועמיתיו להתקדמות מהותית בבצוע השאיפה הציונית בדרך מתן צ'ארטר לריכוז יהודי לאומי בארץ ישראל

כן עורר הביקור את תקוותם של יהודי ארצות הברית — שבחלקם הגדול היו אז מהגרים מרוסיה (ארץ זו כללה עוד את פולין והמדינות הבאלטיות) — שהקיסר ישפיע על הצאר הרוסי לריכוך עמדת השלטונות ברוסיה כלפי התושבים היהודיים. שתי תקוות אלו נתבדו. יתכן גם שהזכרון של ביקור וילהלם השני נחרת באופן רחב

4. לכבוד הקיסר

בתי המלון בירושלים מלאו עד אפס מקום והקימו אוהלים בחצרותיהם כדי לענות על הביקוש. נוודים מובטלים הוחזרו לארצות מוצאם

גם לנקיון השכונות העבריות החדשות מחוץ לחומה דאג מושל העיר של ירושלים. והיתה זו אז הפעם הראשונה שהשלטונות דאגו באופן זה גם לשכונות אלה. על כך דיווח "המליץ" (בגיליונו מיום ה' בחשון תרנ"ט):

"כעת ייאמר לעירנו, עורי, עורי, לבשי בגדי תפארתך, ירושלים עיר הקודש. גם ירושלים העתיקה, זאת ירושלים שלפנים מן הקלעים, פושטת מעט מראה חורבנה, חורבן מאות ואלפי שנים, וכזקנה כבודה, עקרת הבית, לובשת גם היא מחלצות לקדם פני אורחיה הנעלים, הזוכרים לה את כבודה הראשון, או בימי עלומיה. הפנים אמנם בלים מעט, כמושים, צמוקים ומלאי קמטים, אך היפעה השטחית, הברק החיצון, אל יחסורו, כי הן זה כל האדם בימינו אלה".

האוכלוסיה היהודית שיתפה פעולה והקפידה במיוחד על נקיין וקישטה את הבתים ברחוב יפו, שבו עתידים היו הקיסר ופמלייתו לעבור. בנינו של בית החולים 'שערי צדק' — שהיה הבנין הראשון בכניסה העירה, אבל עוד לא היה גמור אז — קושט בדגלי גרמניה וטורקיה ובשלטים גדולים בגרמנית "הייל דעם קייזער", "הייל די קייזרין". כמו כן הועמד שער כבוד, לידו התרכזו בבוא הקיסר מכובידי היהודים בירושלים על עדותיהם ובראשם שני הרבנים, רבי יעקב שאול אלישר ורבי שמואל סלנט.

הקיסר אמור היה להגיע לירושלים ביום השבת, י"ג בחשון תרנ"ט. הוא הגיע, יחד עם פמלייתו, לנמל יפו ביום שישי.

במהלך קבלת הפנים החגיגית, שסוקרה על ידי עיתונאים מרחבי תבל, נפגש עם מנהיגי הציבור היהודי במקוה ישראל, ליד יפו. קבלת הפנים לקיסר בירושלים החלה למחרת, בסביבות השעה שבע בבוקר. רוב היהודים התפללו במנין ראשון ובאו בהמוניהם לקבל את פני הקיסר. בכל ימי שהותו בעיר התארח וילהלם השני באוהלים מפוארים ומקושטים שהותקנו עבורו במגרש פתוח ליד רחוב הנביאים, הדרך משם לשער יפו היתה מעוטרת כולה בכרזות עם דגלי גרמניה וטורקיה. סידרת יריות תותח ציינה את תחילתה של התהלוכה.

תחילה עבר הקיסר בשער של היהודים. הילדים ניצבו בקבוצות, על פי תלמודי התורה אליהם השתייכו, ועל ראשו של כל ילד סרט סגוני בצבעי דגל טורקיה-גרמניה. כאשר התקרב הקיסר וילהלם הילדים, החלו לשיר שיר שחובר במיוחד לכבודו, בעברית ובגרמנית. כאשר התקרב לבמות, ברכו הרבנים "אשר חלק מכוודו לבשר ודם" והיהודים ענו "אמן".

כניסת הקיסר לירושלים חלה בשבת ולא היה עולה על הדעת, שנשים וטף ילכו ברגל מהעיר העתיקה "מרחק" כזה. לפיכך היו שיצאו בערב שבת ולנו בכתי קרובים, ולמחרתו יראו שם בתכונה הגדולה של בוא הקיסר ופמלייתו. בין הקהל הוכנו 2 סוכות עבור נכבדי היהודים שנבחרו להקביל פני הקיסר בספר תורה ובפת במלח.

בשדה רחב ידיים, במורד רחוב הנביאים במקום שנבנה אחר כך בית הספר הגרמני ושהיה לאחר זמן מעונו הפרטי של סיר רונלד סטורס, הקימו בשביל הקיסר בתי עץ מרובים שהביאו אותם מוכנים מגרמניה. לשמירה על הסדר ועל חיי הקיסר נשלחה פלוגה של חמושים שוטרים מקושטא, וראה זה פלא — בראש פלוגה זו עמד קצין יהודי. באותו זמן נזדמן לראות אור חשמל לראשונה. בהמשך, באחד הלילות כשיצאו להתבונן בתכונה שבעיר, עברו על פני נוטרדם-דה-פרנס, והנה במבוא הבית אגס דולק, בלא שמן ובלא נפט!